

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

Bakalářská práce

**Postavení republiky Peru ve světovém
obchodu zemědělskými produkty**

Autor práce : Jiří Beca

Vedoucí práce : Ing. Františka Müllerová

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a vyznačil všechny citace z pramenů.

V Praze dne 13. prosince 2007

.....

Jiří Beca

Poděkování:

Děkuji Ing. Františce Müllerové za čas, který věnovala vedení mé práce a její podnětné připomínky. Děkuji panu Oscarovi Malcovi za inspiraci a pomoc při hledání zdrojů. V neposlední řadě děkuji na tomto místě své rodině, za neustálou všestrannou podporu.

Obsah

Úvod	6
Zkratky	7
1 Zemědělství v Peru	8
1.1 Hlavní charakteristiky	8
1.1.1 Zemědělský povrch	8
1.1.2 Přírodní regiony	9
1.1.3 Biodiverzita	10
1.1.4 Struktura a tendence zemědělského majetku	10
1.1.5 Populace obhospodařující sektor a vzdělání na venkově	11
1.2 Vývoj zemědělské produkce	12
1.3 Ceny	13
1.4 Rentabilita zemědělského sektoru	14
1.5 Obchodní bilance se zemědělskými produkty	14
2 Analýza sektoru	17
2.1 Hodnocení sub-sektorů	19
3 Hlavní produkty a cílové trhy	21
3.1 Chřest	22
3.1.1 Organizace obchodu s chřestem	22
3.1.2 Kvalita produktu	23
3.1.3 Vývoj exportů chřestu v Peru	23
3.1.4 Historie pěstování chřestu v Peru	25
3.1.5 Současná pozice Peru v obchodu s chřestem	25
3.1.6 Teritoriální distribuce exportů chřestu Peru	26
3.2 Paprika	27
3.3 Banány	29

4	Hlavní problémy spojené se zemědělstvím.....	31
4.1	Plnění mezinárodních norem o nezávadnosti potravin	31
4.2	Neorganizovanost zemědělců	32
4.3	Náklady při vývozu	33
4.4	Chybějící informace	34
4.5	Malá diverzifikace produktů a trhů	34
4.6	Nelegální praktiky ostatních zemí.....	35
5	Zákon proti bioterorismu	36
6	Názory a zkušenosti.....	38
	Závěr.....	40
	Bibliografie	42
	Přílohy	44

Úvod

Zahraniční obchod patří mezi nejdůležitější prvky rozvoje světových ekonomik a nejenak tomu je i v Peru. Mé rozhodnutí vypracovat studii o zemědělském sektoru a exportech byla inspirována absolvováním stáže v Limě na Universidad del Pacífico v roce 2007, která se stala pro mě velkým přínosem a umožnila mi lepší pochopení situace na peruánském trhu. Měl jsem možnost spolupracovat s profesionálem na zemědělskou politiku a vytváření strategií pro zemědělské produkty, univerzitním profesorem Oscarem G. Malcou, kterému patří mé poděkování.

Cíl mé práce je podrobně seznámit čtenáře se zemědělským sektorem Peru, strukturou exportů, jejich hlavními složkami, vývojem, trendy a problémy.

V první kapitole představím Peru a jeho hlavní charakteristiky, vývoj zemědělského sektoru, strukturu zemědělského majetku a obchodní bilanci.

Ve druhé kapitole se zaměřím na analýzu sektoru samotného a jeho subsektorů.

Třetí kapitolu věnuji produktům exportu a jejich cílovým trhům. Soustředím se při tom na chřest, papriku a banány.

V dalších kapitolách pak čtenáře obeznámím se základními problémy sektoru a podrobněji se budu věnovat novým povinnostem exportérů, které jim vznikají v souvislosti s bojem proti terorismu.

Zkratky

USD – Americký dolar

mil USD – milionů amerických dolarů

CEPIBO – Central de Pequeños Productores de Banano Orgánico de Piura
(Společenství malých pěstitelů banánů ve městě Piura)

INIA – Národní centrum pro zemědělský výzkum

MINAG – Ministerio de Agricultura
(Ministerstvo zemědělství Peru)

FDA – Food and Drug Administration
(Oddělení pro kontrolu potravin a léčiv v USA)

BASC – Business Anti-Smuggling Organization
(Organizace proti pašování)

BCBP – Bureau of Customs and Border Protection
(Celní správa a ochrana hranic USA)

1 Zemědělství v Peru

1.1 Hlavní charakteristiky¹

Tabulka 1-1
Základní údaje²

Povrch	1.285.215,6 km²
Hranice	5.036 km
Pobřeží	3.080 km
Populace	27.219.264 (census 2005)

Peru se rozkládá na severozápadním pobřeží Jižní Ameriky. Hlavním městem a zároveň centrem zahraničního obchodu je pulzující Lima s více než sedmi a půl milióny obyvatel. Na metropolitní část je napojen největší přístav země – Callao, který je společně s letištěm strategicky umístěn na západním výběžku města. (viz příloha č. 1)

Nejen z obchodního hlediska v Peru vynikají také města Arequipa, Cuzco, Trujillo a Tacna. Celé pobřeží lemuje dálnice Panamericana, logistická tepna vstupující do severní části země z Ekvádoru, vedoucí přes velká města včetně Limy a na jihu se napojuje do Chile. (viz příloha č. 2, č. 3, č. 4)

1.1.1 Zemědělský povrch

Povrch Peru rozdělujeme do tří základních kategorií: pobřeží, hory a deštný prales. Celkový povrch je 128,5 mil hektarů, z něhož 11 % připadá pobřeží, 30 % horským oblastem a 59 % pokrývá deštný prales. Tato rozmanitost klimatických podmínek přispívá k nezměrným možnostem využití zemědělského povrchu a zároveň je komparativní výhodou při zemědělské produkci.

Z celkového povrchu se dá 6 % označit jako zemědělská půda, což celkem činí 7,6 mil hektarů. Zde se pěstují jak plodiny stálé, tak část je vyčleněna na plodiny sezónního

¹ Zdroj: (MALCA, 2004)

² Zdroj: *Statistický úřad republiky Peru : INEI*

charakteru. 17,9 mil hektarů jsou pastviny, 48,7 mil hektarů pro možnost lesnické produkce. Ostatní oblasti jsou chráněné s velmi omezenou možností průmyslového využití z důvodu konzervace přírodních druhů.

Tabulka 1-2
Rozdělení využití půdy³

Využití	Potenciál (mil hektarů)
Trvalé plodiny	4,9
Sezónní plodiny	2,7
Pastviny	17,9
Lesnické produkce	48,7
Chráněné oblasti	54,3
Celkem	128,5

1.1.2 Přírodní regiony

Podnebné klima **pobřežní oblasti** Peru je suché (viz mapa) a teploty se zde pohybují od 12 do 30 stupňů celsia. Řeky stékající z hor zde formují celkem 53 údolí. Jejich soutoky umožňují kontrolovat stav vody a přítomnost nebezpečných látek v celé oblasti. Jako takové jsou zdrojem vláh pro pobřežní zemědělskou oblast, kde nalezneme farmy specializující se na vývozní produkty.

Horské oblasti se dají označit jako nejméně produktivní, a to kvůli nekvalitní půdě a vysokým nadmořským výškám. V mnoha případech zde výnos z půdy přímo závisí na dešťových srážkách, což způsobuje značné meziroční kolísání. V údolích mezi horami nalezneme velice plodné půdy a v mnoha případech ještě nevyužity pro zemědělské účely nebo pro zalesňování. Vysokohorské oblasti slouží převážně jako pastviny a pěstují se zde také speciální odolné plodiny jako je například quinoa a kiwicha.

V **deštných pralesech** nalézáme přes 92 % všech dřevin, které se naskýtají pro lesnický průmysl. Vzhledem k biodiverzitě, která by mohla být těžbou velmi narušena, je třeba

³ Zdroj: *Ministerstvo zemědělství Peruánské republiky : MINAG*

zachovávat v těchto oblastech určitá pravidla tak, aby rozvoj byl udržitelný a nevedl k vylesňování. Oblast Amazonie je bohatá na rostliny mnoha druhů a využití. Naleznou své uplatnění od uměleckých předmětů, přes kvalitní potraviny až pro medicínské účely.

1.1.3 Biodiverzita

V Peru se setkáme s velkou pestrostí podnebných pásů, kterými země prochází. V každém z nich nalezneme jiné rostliny a živočišné druhy. Existuje zde 11 přírodních regionů mezi pobřežní pouští a deštnými pralesy. Ze 104 typů životních podmínek se nachází v Peru 84 z nich. V Amazonii nalezneme 8 % veškerých druhů rostlin a 11 % divokých zvířat, co byly objeveny a výzkumy zde stále pokračují. Ročně jsou objeveny desítky nových druhů a zároveň jich desítky navždy zmizí.

Peruánská flóra čítá celkem 25 tisíc druhů, což tvoří 10 % celkového rostlinstva světa. Z těchto je domestikováno 128 druhů. Některé z nich zaujímají první příčky světového obchodu, jako jsou brambory, rajčata, kukuřice, avokádo, papája a další. Z obrovské škály je 4.400 druhů rostlin známo svými kvalitami a užitím v lékařství, jako aromatické esence, suroviny pro výrobu kosmetiky, tinktury a složky speciální výživy.

Peruánská část Amazonie má výměru 46 mil hektarů a celkový produkční potenciál je odhadován na 2.300 mil metrů krychlových dřeva.⁴ Celkový export dřeva z Peru se pohybuje okolo 70 mil USD za rok. Těžba se orientuje však pouze na speciální druhy stromů, kvůli jejich hodnotě na mezinárodních trzích. Jejich neopatrných vytěžováním jsou lesy značně narušovány. Toto má za následek vymírání živočišných druhů, z nichž bylo 31 dáno na seznam vysoce ohrožených, 22 se stalo vzácných a 80 druhů se již nenašlo.⁵

1.1.4 Struktura a tendence zemědělského majetku

Peruánské zemědělství je typické svou fragmentací. Produkční jednotky jsou z 84 % menší než 10 ha, tyto celkem zabírají 50 % veškeré zemědělské plochy. Lze tedy říci, že majetek je zde obhospodařován spíše na bázi rodinných farem. Tato situace je značně nepříznivá z hlediska výnosů z rozsahu, které zde nejsou plně dosaženy, a to jak

⁴ Zdroj: *Ministerstvo zemědělství Peruánské republiky : MINAG*

⁵ Zdroj: (MALCA, 2004)

z hlediska nákupů osiva a hnojiv, tak prodeje samotných plodin.

Situaci má pomoci řešit asociování jednotek do skupin a získávat tak výhody při vyjednávání nákupních cen produkčních vstupů a prodejních cen plodin pro export. Spojení celých oblastí by tak umožnilo lepší technologické řešení procesů, které je při současné struktuře zemědělského majetku velice nákladné na jednotku výstupu.

Tabulka 1-3
Struktura zemědělského majetku⁶

Produkční jednotky	%	Hektarů	Zemědělský povrch	%
1.745.773	100		5.476.977	100
423.263	24	0–0,99	163.799	3
544.287	31	1,00–2,99	756.157	14
506.973	29	3,00–9,99	1.783.057	33
180.346	10	10,00–29,99	1.325.638	24
90.904	6	30 a více	1.448.327	26

1.1.5 Populace obhospodařující sektor a vzdělání na venkově⁷

Populace Peru v roce 2005 byla 27,2 mil lidí, z nichž 30 % žije na venkově. Z celkové sumy ekonomicky aktivních obyvatel obhospodařuje zemědělský sektor přes 31 %.

Na venkově se kromě španělštiny mluví kečujsky (quechua) a aymarsky – původní jazyky oblasti před příchodem španělské kolonizace. Toto komplikuje situaci, když mají děti být vyučovány ve španělštině (pro ně de facto cizí jazyk). Národní normy pro výuku v kečuánštině umožňují základní vzdělání v tomto jazyce a je zpracována literatura pokrývající základní školu. V praxi však nikde na venkově není dostupná a ve venkovských školách se používá málo. Tato bariéra v jazyce způsobuje značné rozdíly mezi úrovní vzdělání městských a venkovských obyvatel. Tento kulturní fenomén

⁶ Zdroj: *Resultados definitivos del III Censo*

⁷ Zdroj: (ARCE DE SANCHEZ MORENO, 2006)

značně polarizuje společnost Peru.

Vzhledem k tomu, že 89 % venkovských obyvatel žije v malých komunitách, dostupnost samotných škol někdy znamená pro dítě ujít 2 hodiny do školy a 2 hodiny zpět domů. V oblasti Malaty (Cañon Colca) jsem se setkal s dětmi, které aktovku vezly na mule a několik hodin musely překonávat náročný terén do městečka Cabanaconde. Náročným terénem mám na mysli převýšení přesahující 1200 m ve výšce 4.400 metrů nad mořem, a to dvakrát denně (viz foto příloha č. 6). Kvůli nedostupnosti škol tak jen 4 % dětí z vesnických oblastí získají více než 6 let základního vzdělání.

Ve městech i na venkově se setkáme se vzdělávacími kurzy o chovu dobytka, morčat, zacházení s plodinami, ošetřování půd a jiných, pořádanými prostřednictvím Národního centra pro zemědělský výzkum (INIA).⁸ Díky dostupnosti informačních technologií a internetu i na venkově prostřednictvím soukromých internetových kaváren nebo státním projektem „cabinas“, se lidé mohou přihlásit do virtuálních audio i video kurzů, kde se naučí jak plodiny sázet, ošetřovat a sklízet. V konečném důsledku jim je poskytnut kontakt na odkup jejich produkce. Podpora rozšíření informačních technologií je obrovská. V Peru jsem se setkal s různými nečekanými událostmi, ale ani v té nejvzdálenější vesnici nechyběla kabina s internetem. Organizace podporujících rozšíření satelitního připojení ve vesnicích je spousta. Jsou vypracovány plány pro vedení internetových kaváren, specifikace frekvencí satelitů a jejich dostupnost v dané oblasti, a to vše dostupné online.⁹ Vyhledávací portál Google již také odstartoval své stránky v jazyce quechua. Internet tak přinesl i mnoha lidem nové zaměstnání a stal se novým kanálem pro vzdělávání obyvatel.

1.2 Vývoj zemědělské produkce^{10,11}

Hrubý domácí produkt (PIB) za zemědělství a chovatelství vzrostl v období mezi 1991 a 2000 o 64,4 %, což byl rekordní růst světového měřítka. Ve světě se v tomto časovém intervalu zaznamenal celkový růst o 44,8 %.

V letech 1970 v zemědělském sektoru nastalo citelné ochlazení produkce, následovala

⁸ Kurzy dostupné z <http://190.12.66.71/inicio.htm> (ESP)

⁹ Informace o zakládání internetové kavárny v rurální zóně na <http://www.deperu.com/cabinas/> (ESP)

¹⁰ Zdroj: (MALCA, 2004)

¹¹ Zdroj: *Agricultura peruana 1990–2001*

reforma zemědělství v 80. letech. V roce 1983 se země potýkala s klimatickým fenoménem El Niño. V 90. letech Peru zaznamenává značné oživení produkce, které má za příčinu také stabilnější ekonomický vývoj, otevření trhu pro zahraniční obchod, liberalizaci cen agrární produkce a také vstup nových zahraničních hráčů na trh.

Produkce brambor vzrostla v tomto období o 132 %, rýže o celkem 111,2 %, cukrová třtina o 24,2 %, banány o 121,5 % a kukuřice o 121,5 %. Oblasti osevu ploh se rozrostly v dekádě od roku 1991 o 47,7 % a oblast ploh sklizní o 53,1 %, což částečně vysvětluje vzrůst produkce v tomto období. Celkově se díky technologiím osevu a hnojení zlepšily ukazatele výnosnosti téměř všech plodin. Výnosnost u brambor stoupla o 45,4 %, rýže o 26,7 %, kávy o 36 %, kukuřice o 27 % a chřestu o 46,5 %. Zaznamenaná zlepšení produkčních možností znamenají vedle zvýšení objemu produkce také zvýšení příjmů pro pěstitele. Není tak vždy pravidlem, protože kolísající odkupní cena drží spoustu zemědělců na hranici chudoby.

Mezi faktory, které negativně ovlivnily vývoj v sektoru, patří značně nepříznivý směnný kurz, který ovlivnil pozici exportérů, nedostatek úvěrového potenciálu pro začínající podnikatele v tomto sektoru a omezenost finančních zdrojů pro zlepšení zemědělské infrastruktury, výzkumu a kvalifikace zaměstnanců.

1.3 Ceny^{12,13}

V období mezi lety 1990 a 2001 cena zemědělských produktů reálně poklesla o 13,4 %. V letech 1991 a 1993 byl zaznamenán menší vzrůst následovaný konstantním poklesem se svým minimem v roce 1998. Pokles reálných cen způsobil krizi v celém sektoru a v sektorech s ním svázaným od dodavatelů hnojiv až po výrobce potravin. Tato snížení měla za následek výrazné snížení příjmů pěstitelů i přes konstantní růst produkce a kvality plodin.

Příčinu odborníci hledají v nízké vnitřní poptávce a saturaci domácího trhu. Nadprodukce, díky zlepšení technologií, přinesla pokles cen a zhoršení kvality života ve vesnických oblastech. Pro rozhodování o výši produkce jsou zapotřebí informace o

¹² Zdroj: *Agricultura peruana 1990–2001*

¹³ Zdroj: (MALCA, 2004)

poptávce, které v daném momentu chyběly. Mezi dalšími příčinami je připočítávána recese v USA a dalších zemích významných obchodních partnerů Peru.

V letech 1991–2001 se cena brambor snížila o 19,4 %, rýže o 8,4 %, banánů o 8,8 %, kukuřice o celkem 14,4 %, kávy o 3,8 %, obilí o 27,7 %. Oproti klesajícím cenám vzrostly ceny citrónů o 74,4 % a chřestu o 1,8 %. Pro zemi byl příznivý nárůst cen chřestu, protože Peru je největším vývozcem chřestu světa.

1.4 Rentabilita zemědělského sektoru

Nízkou rentabilitu sektoru zapříčiňuje především chudoba v rurálních oblastech, nevzdělanost, fragmentace zemědělského majetku, nízká úroveň technologických standardů a kvality. Neorganizovanost lidských zdrojů také zapříčiňuje problémy, stejně jako špatná dostupnost finančních zdrojů pro podnikání. Samotná rentabilita ovlivňuje objemy produkce, její ceny i poměr k nákladům na jednotku. Celkově produkce a její kvalita v uplynulých letech rostla společně s klesajícími cenami, což společně zapříčinilo značnou krizi v celé oblasti věnující se zemědělské produkci. Přispělo to také k další polarizaci společnosti a rozdělilo zemi na obyvatele z měst a vesnic. Tento stav je motivem k migraci pro mnohé do měst, a kvůli nedostatečným příjmům tito lidé žijí v okrajových částech.

Pro zlepšení situace a snížení nákladů produkce je doporučováno ¹⁴využít možnosti asociovat vlastníky půdy, zavést vyšší standardy, a to jak technologické tak hygienické, zlepšit provázanost obchodních vztahů a zvýšit pokrytí země informačními sítěmi. Poslední z doporučených bodů se, dle mé zkušenosti, velice dobře daří a přispívá tak ke snižování neinformovanosti a rozdílů mezi obyvateli.

1.5 Obchodní bilance se zemědělskými produkty¹⁵

Od roku 2001 byla zaznamenána změna ve struktuře deviz a exporty zemědělských produktů přestaly být hlavním zdrojem zahraničních měn pro Peru. V roce 2001 byla obchodní bilance v deficitu 207,7 mil USD (572,1 mil USD exporty a 779,8 mil USD

¹⁴ Zdroj: *Agricultura peruana 1990–2001*

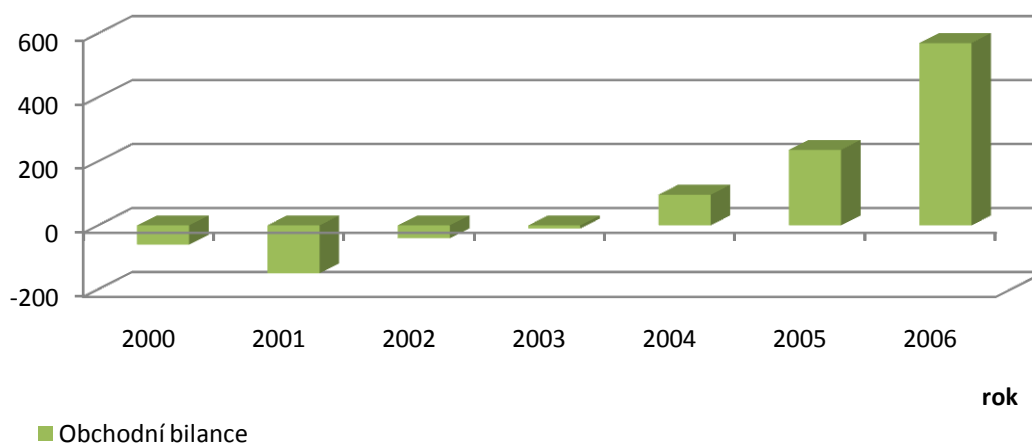
¹⁵ Zdroj: *Ministerstvo zemědělství Peruánské republiky : MINAG*

importy). Pokles cen exportů v roce 2001 zapříčinila padající cena bavlny a cukru (hlavních produktů pro export v tomto roce). Mezi netradičními produkty se umístil chřest, který během poslední dekády posílil v exportech o 300 %. Mango se také umístilo mezi produkty s trendem, oproti chřestu však jen s málo významným, na 27 milionech USD za rok 2001. V letech 2001 se začala aplikovat politika snížených celních tarifů, což Peru značně odlišilo od ostatních andských zemí, které se vyznačují značným protekcionismem pro agrární sektor a lokální produkty.

Ministerstvo zemědělství Peru vysledovalo v obchodní bilanci určité trendy. Bilance se zemědělskými produkty v letech 2000–2006 prošla dvěma fázemi. Povšimněte pozitivního salda, které se kumuluje spolu s otevíráním trhu (graf 1-1).

Graf 1-1¹⁶
Obchodní bilance se zemědělskými produkty

milionů USD

První fáze byla negativní v letech 2000–2002 a druhá výrazně pozitivní pro roky 2003–2006. Část růstu můžeme označit za přímý důsledek kvalitního zahraničního obchodu a jeho vedení. V roce 2006 byla překonána bariéra 500 mil USD díky exportu kávy, zeleniny a přírodních barviv.

Nárůst exportů mezi lety 2000 a 2006 ze 408 na 1.185 mil USD, o 190 %. Způsobil výrazně pozitivní bilanci, jejíž saldo za rok 2006 tvoří 622 mil USD. Importy také

¹⁶ Zdroj: *Vládní portál dat pro zemědělství Peru* [online]. – vlastní dopočty

zaznamenaly nárůst a to o 30 % z 335 na 507 mil USD. Hlavními složkami zemědělských importů v roce 2006 jsou pšenice, žlutá kukuřice, rýže a jablka.

„V průběhu roku 2004 hrál vnější sektor významnou roli ve vývoji peruánské ekonomiky. Obchodní výměna v tomto roce dosáhla rekordních 22 441 milionů USD, což je hodnota třikrát vyšší než údaje vykazované na počátku 90. let. Obchodní saldo dosáhlo již potřeby za sebou kladných hodnot a hodnota vzrostla oproti předchozímu roku více než třikrát. Jako hlavní důvod se uvádí nárůst vývozu o 38 % proti „pouze“ 20 % nárůstu dovozu. Pozitivní tendenci zahájenou již v květnu 2003 je i trvale kladné saldo údajů měsíčních.“¹⁷

Tabulka 1-4¹⁸
Celková obchodní bilance Peru

	2000	2001	2002	2003	2004
Vývoz	6 954,9	7 025,7	7 713,9	9 090,7	12 616,9
Dovoz	7 365,9	7 220,6	7 421,8	8 255,0	9 824,2
Objem	14 320,8	14 264,3	15 135,7	17 345,7	22 441,1
Saldo	-411,0	-194,9	292,1	835,8	2 792,8

¹⁷ Zdroj citace: Zastupitelský úřad ČR v Limě, Peru. *Business Info*

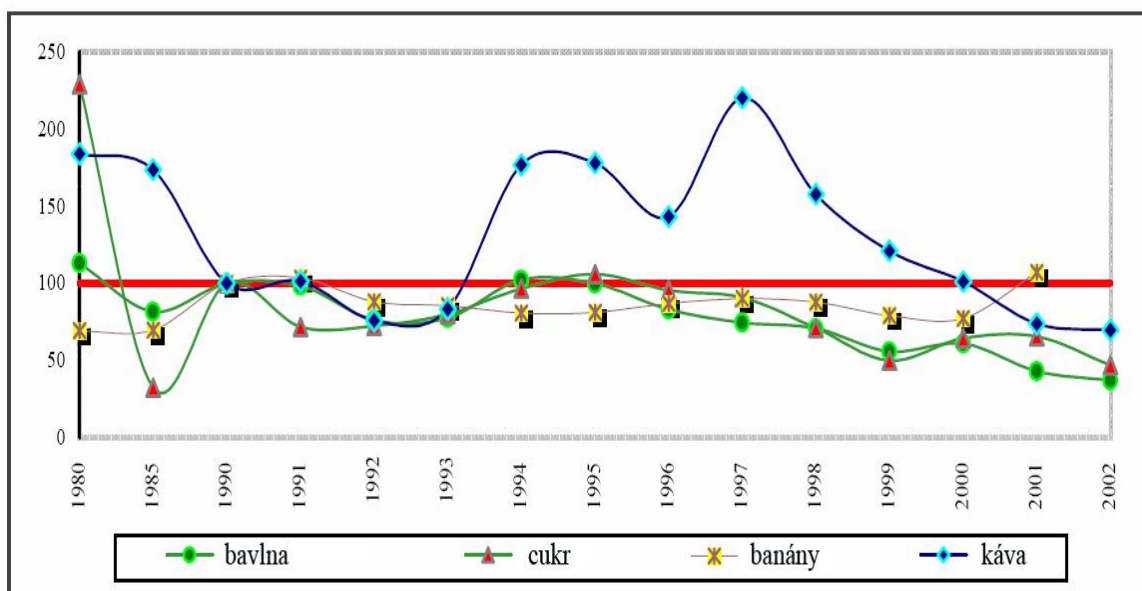
¹⁸ Zdroj: Zastupitelský úřad ČR v Limě, Peru. *Business Info*

2 Analýza sektoru

Mezi lety 1999 a 2002 se celkové exporty v zemědělství zvedly o 3,9 procentního bodu díky výraznému nárůstu podílu netradičních produktů s přírůstkem 11 %. Toto však šlo přesně proti ceně kávy, která se v tomto období výrazně propadla na mezinárodních trzích (viz graf 2-1). Z grafu „Komise pro Latinskou Ameriku a karibskou oblast“ vysledujeme, že výraznému propadu ceny kávy předcházela pád cen cukru mezi lety 1980 a 1985, kde jeho cena dosahuje svého minima v 90. letech. V porovnání s kávou si cukr nezachoval svou tendenci z minulé dekády a snížení jeho ceny se stalo trvalým trendem pro následujících 20 let.

Cena kávy se pohybuje v cyklech, kde se v roce 1997 dostává na více než dvojnásobek své světové ceny z roku 1990. Během následujících 3 let je opět o polovinu levnější a s klesajícím trendem do další dekády. Pro producenty kávy je tedy výnos v období výkyvů velice nejistý a to i ve velmi krátkém období.

Graf 2-2¹⁹
vývoje cen na mezinárodním trhu, indexováno k roku 1990=100

¹⁹ Zdroj: (CURIEL, 2003)

V roce 2002 celkové exporty Peru dosáhly na 7.603 mil USD, což je nárůst o 9,3 % v porovnání s minulým rokem. Část 766 mil USD připadlo na zemědělský export, tedy 10,1 % z celkových exportů. Nárůst zemědělských exportů činil 19,1 % srovnáno s 643 mil USD za rok 2001 (tabulka 2-1).

Tabulka 2-1^{20,21}
Exporty Peru (v milionech USD) 1999-2002

	1999	2000	2001	2002
Zemědělský sektor				
Tradiční produkty	282,10	249,76	205,95	213,05
Netradiční produkty	405,51	394,60	437,04	552,64
Celkem	687,61	644,36	642,99	765,69
Ostatní sektory				
Tradiční produkty	3.867,14	4.555,76	4.523,52	5.094,69
Netradiční produkty	1.471,86	1.659,37	1.757,30	1.718,49
Ostatní	13,02	22,51	30,88	24,02
Celkem	5.352,02	6.237,64	6.311,70	6.837,20
CELKEM	6.039,63	6.882,00	6.954,69	7.602,89

„Je zde třeba upozornit na fakt, že ačkoliv se exporty neustále zvyšují, neznamená to proporcionální změnu deviz. Toto vysvětluje celkové snížení cen v mezinárodním prostředí způsobené převisem nabídky nad poptávkou a vysokou produktivitou zemědělských ploch.“ (MALCA, 2004)

Dle statistik Ministerstva zemědělství Peru v prvním trimestru roku 2003 sektor zemědělských produktů zaznamenal růst 0,4% oproti stejnému období roku předcházejícího. Počet osetých ploch se však snížil o 1% na 1 640 887 ha. Což znamená, že zvýšení bylo vykryto vyšším výnosem na hektar oseté plochy.²²

Během let 2005 a 2006 se situace v exportech výrazně změnila. Oproti roku 2002 celkové exporty se ztrojnásobily ze 7.602,89 na 23.574 mil USD. Tradiční produkty zaznamenaly meziroční nárůst (2005/2006) o 72,16 % (viz tabulka 2-2).

²⁰Zdroj: (MALCA, 2004)

²¹Zdroj: *Superintendencia nacional de administracion tributaria : SUNAT* [online]

²²Zdroj: (Dirección General de Información Agraria, 2003)

Tabulka 2-2²³
Exporty Peru (v milionech USD) 2005-2006

	2005	2006	Variace
Zemědělský sektor			
Tradiční produkty	331,08	573,31	73,17 %
Netradiční produkty	1.007,46	1.215,08	20,61 %
Celkem	1.338,54	1.788,39	33,6 %
Ostatní sektory			
Tradiční produkty	12.618,48	17.641,87	39,8 %
Netradiční produkty	3.276,95	4.061,75	24 %
Ostatní	65,95	82,23	24,7 %
Celkem	15.961,38	21.785,85	36 %
CELKEM	17.299,92	23.574,25	36,27 %

2.1 Hodnocení sub-sektorů²⁴

Sub-sektory zemědělství rozdělujeme mezi tradiční a netradiční plodiny. Během roku 2002 se v sektoru zemědělské produkce zvedl podíl netradičních produktů o 26,5 % oproti roku 2001. Produkty tradiční posílily o 3,4 %. Pokud sledujeme podíl produktů na exportech, za rok 2001 činily netradiční produkty 68% a za rok 2002 již 72% z celkového podílu na zemědělských exportech. Jedná-li se o produkty tradiční, tak díky propadu cen kávy se jejich podíl snížil z 32 % na 28 %.²⁵

Velice dobrý rok pro peruánskou ekonomiku byl rok 2004, kde zemědělské exporty narostly o 32,6 % v porovnání s předchozím rokem. Tento výsledek je připisován zvýšenému prodeji kávy o 121 %, papriky o 210 %, konzervovaných artyčoků o 176 % a hroznů o 232 %. Z grafu pozorujeme, že hodnoty exportů zemědělského sektoru se v prosinci roku 2004 vyšplhaly na 140 mil USD FOB (mezinárodní srovnávací cena dle dodací podmínky Free On Board). Hlavní produkty, které Peru vyváželo, byly: káva (32

²³Zdroj: *Superintendencia nacional de administracion tributaria : SUNAT* [online] – vlastní dopočty

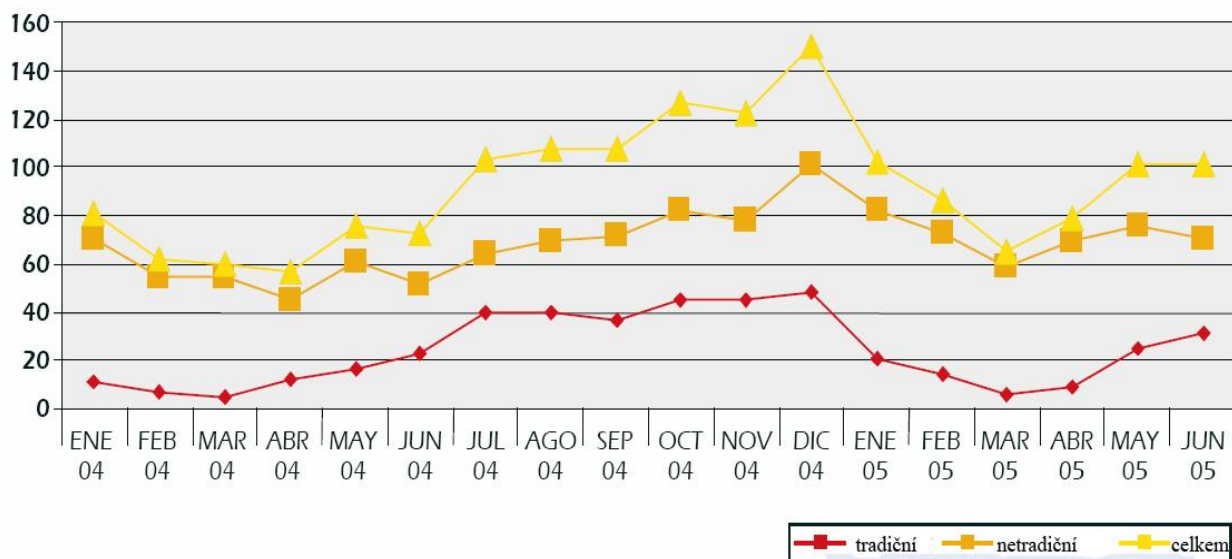
²⁴Zdroj : (PeruTrade, 2005)

²⁵Zdroj : (MALCA, 2004)

mil USD), mango, hrozny a čerstvý chřest. Nárůst zaznamenal také prodej konzervovaných paprik a pálivých paprik (ají).

Graf 2-3²⁶

Zemědělské exporty v letech 2004 a 2005
miliony USD - FOB

V období ledna až května v roce 2005 zemědělství a agro-industriální sektor zaznamenali 435 mil USD v exportech, což je o 29,9 % více než v roce 2004.

Z tradičních produktů si nejlépe vedla káva, která za měsíc květen 2005 vydělala 24,3 mil USD (nárůst o 90 %) a v měsíci březnu příjem z kávy činil 23,9 mil USD (viz Tabulka 2-2). Mezi cílové trhy pro vývoz kávy patří: Německo (33,5 %), USA (18,5 %), Belgie (12,7 %), Švédsko (5,3 %) a Francie (5,2 %).

Tabulka 2-3²⁷

Variace tradičních produktů v obdobích 2004 a 2005 (v mil USD)

Produkt	Březen			Leden-březen		
	2004	2005	Variace	2004	2005	Variace
Káva	12,6	23,9	90,1 %	33,2	69,1	108,4 %
Bavlna	1,2	0,4	-68,0 %	2,6	1,7	-33,1 %
Cukr	0,0	0,0	-	7,0	0,0	-99,9 %
Ostatní	2,0	0,7	-66,9 %	7,6	3,4	-55,4 %
Celkem	15,7	24,9	58,4 %	50,3	74,2	47,5 %

²⁶Zdroj : (Prompex, 2005)

²⁷ Zdroj : (Guía oficial del comercio exterior, 2005) – vlastní zpracování

Z netradičních produktů nejlepší ukazatele zaznamenala paprika (celní položka 0904.20.00.00), a to 16,3% podíl ve svém sub-sektoru. Umístila se dokonce i před chřestem, který se tradičně řadí mezi hlavní vývozní plodiny. Cílové trhy papriky jsou Španělsko (50,2 %) a USA (26,3 %). Chřest se umístil těsně za paprikou s 16,1% podílem. Variace položky paprika činila 93,9%ní nárůst mezi roky 2004 a 2005 v měsíci březnu (viz Tabulka 2-3).

Tabulka 2-4²⁸

Variace netradičních produktů v obdobích 2004 a 2005 (v mil USD)

Produkt	Březen			Leden-březen		
	2004	2005	Variace	2004	2005	Variace
Chřest	12,6	12,2	-3,5 %	68,3	69,9	2,4 %
Paprika	6,4	12,4	93,9 %	21,3	46,4	117,4 %
Odpařené mléko	2,6	4,9	92,9 %	11,4	17,2	50,3 %
Avokádo	5,3	8,1	52,7 %	6,5	11,1	71,8 %
Mandarinky	3,9	3,5	-12,1 %	6,7	8,6	29,0%
Ostatní	29,6	34,7	17,3 %	170,4	207,4	21,7 %
Celkem	60,5	75,9	25,5 %	284,6	360,6	26,7 %

3 Hlavní produkty a cílové trhy^{29,30}

V této části se zaměříme na jednotlivé produkty a jejich cílové trhy, které mají postavení v peruánských exportech mezi prvními 25. Tvoří tedy značnou část příjmů z celkových zemědělských vývozu, většinou kolem 80 % z celkového objemu vyvezené zemědělské produkce.

Mezi hlavní produkty peruánských zemědělských exportů patří zelená káva, čerstvý chřest, konzervovaný chřest, paprika, čerstvé mango, odpařované mléko, ostatní mražená zelenina, avokádo, hroznové víno, potrava pro zvířata, mražený chřest, banány, brazilské ořechy, kakaové máslo, sušenky, artyčoky, ostatní ovoce, olivy a pekárenské výrobky. Produkty jsou seřazeny podle celkové hodnoty exportů za rok 2005. Mezi nejzajímavější plodiny z hlediska postavení republiky Peru na světovém trhu se zemědělskými produkty patří chřest, paprika a banány. Každý z produktů naleznete na

²⁸ Zdroj : (Guía oficial del comercio exterior, 2005) – vlastní zpracování

²⁹ Zdroj: (MALCA, 2004)

³⁰ Zdroj: (Guía oficial del comercio exterior, 2005)

lokálním trhu za velmi příznivé ceny a v mnoha variacích zpracování. Ať jsou to produkty čerstvé, mražené, konzervované nebo jinak upravované, vždy patří dle mé zkušenosti mezi špičku na lokálním trhu a tak zahraniční konkurence téměř neprodává výrobky této povahy v Peru, protože se nachází ve značné konkurenční nevýhodě oproti lokálním producentům. Pokud se produkt na trhu prodává a je importován, tak většinou je pro jeho výrobu surovina exportována právě z Peru a výrobek se tak vrací zpět na trh, což mě vede k otázce, zda firmy nepodceňují zpracovávání konečných produktů před vývozem samotných plodin.

3.1 Chřest³¹

V této kapitole se podrobně zaměřím na vlastnosti této plodiny, její variace, historii a cestu k prvenství, které si Peru drží již několik let. Informace čerpám z rozsáhlé publikace od státní instituce PROMPEX, která podporuje rozvoj exportních firem, pomáhá vytvářet strategie a poskytuje informace a kontakty pro rozvíjení exportních možností. V nemalé míře se také podílí na asociaci producentů a posílení jejich pozice při vstupu na zahraniční trhy. Zapojení vládního sektoru v pomoci rozvoje obchodu na úrovni malých a středních firem se v Peru ukázalo jako další krok k vybudování pevných základů mezinárodní směny.

V současné době patří Peru prvenství ve vývozu chřestu, nahradilo tak nejdůležitější světové producenty jako je Čína a Spojené státy americké. Ve světě je uznávána především vysoká kvalita tohoto vývozního produktu. Sektor chřestu vytvořil mnoho pracovních příležitostí a umožnil také vznik velkých soukromých firem, které se obchodováním tohoto artiklu zabývají.

3.1.1 Organizace obchodu s chřestem

Počátek pěstování této plodiny se datuje k 1. polovině 20. století. Od té doby technologie pěstování výrazně pokročila a plodina byla přizpůsobena pěstování v různých klimatických zónách. Mezi milníky v obchodu s chřestem patří liberalizace trhu a odstranění celních překážek, což z části umožnilo Peru jeho výjimečné postavení na světovém trhu. Ačkoliv stále přetrvávají některé překážky pro volný obchod, tak exporty

³¹ Zdroj: (Brian, 2004)

chřestu dosáhly v roce 2003 na 206,69 mil. USD, což tvořilo zemědělské exporty z celých 24,41 %. Vytvořeno bylo více než 50 000 pracovních míst, které jsou decentralizované po celém peruánském pobřeží, tedy nejsou koncentrované na velké farmy, a tak umožňují i malým producentům zapojit své výrobky do mezinárodní směny. Z nemalé části také díky asociačním programům organizace Prompex.

Značné úsilí bylo právě věnováno rozvoji podporujících vládních mechanismů pro usnadnění obchodu, mezi které v oblasti chřestu vynikají dvě nejdůležitější. el Instituto Peruano del Espárrago (Peruánský institut pro chřest) a Frío Aéreo Asociación Civil, což je logistická společnost zajišťující přepravu chřestu v optimálních podmínkách. Tato synergie podporuje obchod s chřestem ze všech stran. Intituto Peruano del Espárrago pořádá asociační a promoční akce, zajišťuje potřebné technologie, studie zahraničních trhů a jiné aktivity, které jsou podporovány přímo ze státního rozpočtu.

3.1.2 Kvalita produktu

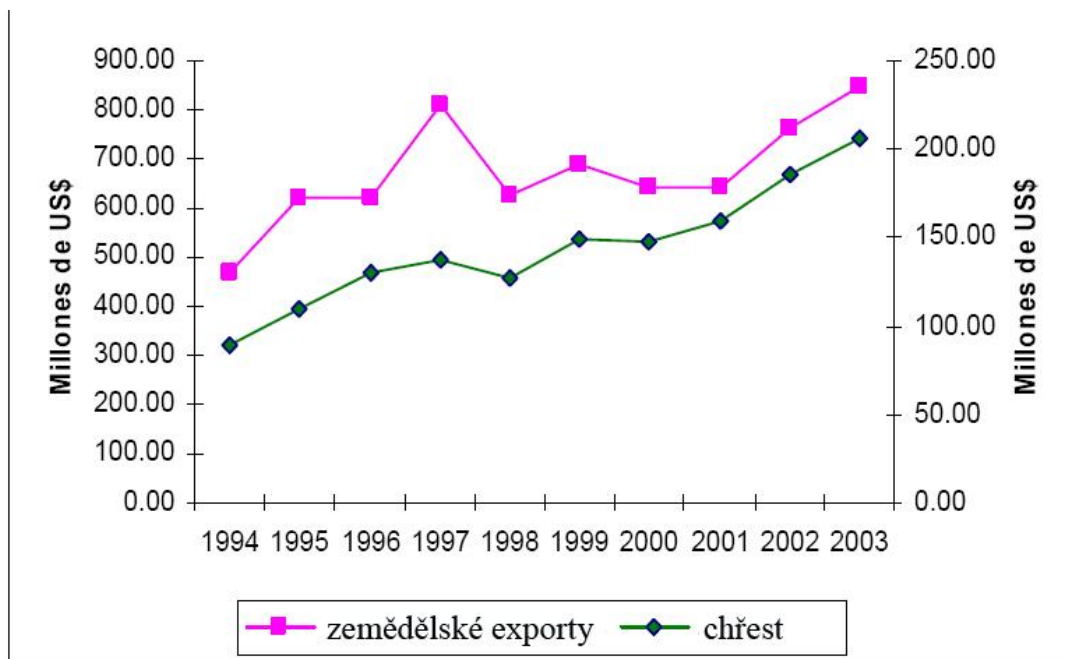
Mezi další prvky konkurenčních výhod Peru patří management kvality HACCP, který garantuje integritu celého procesu výroby, stejně jako certifikace SQF 2000 (Safe Quality Foods). Tato certifikace je v souladu s Codex Alimentarius a standardy kvality ISO 9000 (viz příloha č. 12). Společně s rostoucí kvalitou a technologickou úrovní zpracování a pěstování chřestu byly zavedeny normy, kterým musí odpovídat produkt vstupující na zahraniční trh. Samotné normy zavádí instituce „Comité Técnico de Normalización del Espárrago“, což je komise pro technickou normalizaci produkce chřestu v Peru. Kvalita jako faktor sám o sobě udržuje obchodní vztahy a pomáhá je na doporučení současných odběratelů navázat. Společně s kvalitou jsou poskytovány také dodatečné služby kontroly zboží, které zajišťují, aby dodávka přišla včas a ve stavu odpovídajícím smluvním podmínkám.

3.1.3 Vývoj exportů chřestu v Peru

V roce 2003 se chřest stal vedoucí plodinou mezi zemědělskými exporty a vytlačil tak kávu, která do té doby patřila na první příčku. V grafu 3-1 pozorujeme vývoj dvou veličin na sobě jasně závislých; export chřestu a celkový export zemědělských plodin. V grafu jsou pro srovnání dvě osy. Pravá osa pro chřest a levá pro celkové vývozy.

Graf 3-1³²

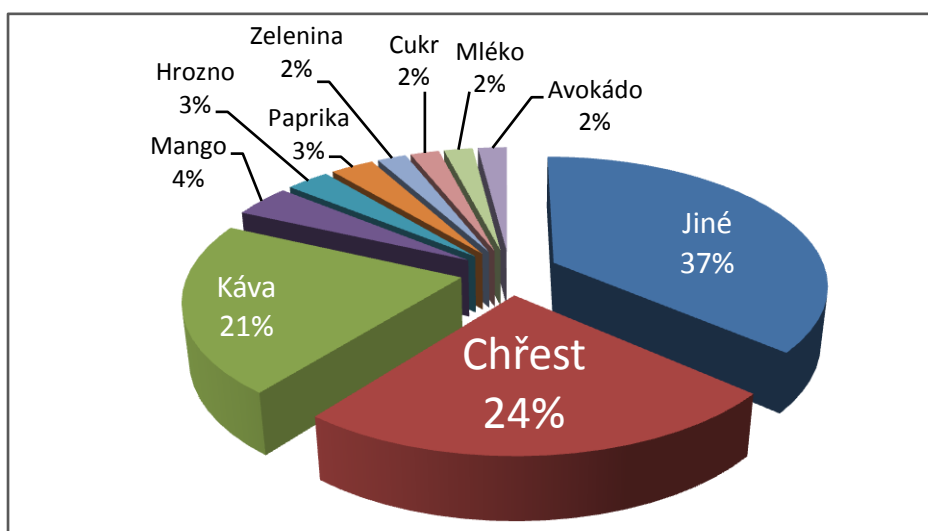
Srovnání trendu exportu chřestu s celkovými vývozy zemědělských produktů

Graf 3-2 ukazuje komoditní rozklad zemědělských exportů v roce 2003. Chřest v tomto roce posílil svou pozici a z celkové struktury tvořil 24 %. Káva, do té doby nejsilnější plodinou, snížila svůj podíl na 21 %.

Graf 3-2³³

Struktura exportů zemědělských produktů 2003

³² (Brian, 2004)

³³ Zdroj dat: Superintendencia nacional de administracion tributaria : SUNAT – zpracování vlastní

3.1.4 Historie pěstování chřestu v Peru³⁴

Chřest se v Peru začal pěstovat v 50. letech tohoto století. K prvním setbám světlého chřestu došlo v údolí Virú a jednalo se jen o malý rodinný projekt určený pro export do Dánska ve formě konzervovaného výrobku. Růst produkce byl velice pozvolný a postupně vznikaly další projekty v provincii La Libertad (viz mapa v příloze č. 7). Produkce chřestu se značně fragmentovala po zemědělské reformě v Peru roku 1972.

Opravdový boom zažívá chřest v roce 1985, kdy se dostává Peru rozvojová pomoc od USAID (Spojené státy pro mezinárodní pomoc). Bylo vyzkoušeno několik plodin jako je meloun, paprika a chřest, jemuž se dostalo největší pozornosti kvůli jeho podstatně levnější produkci, než tomu bylo v USA. „Asociace zemědělců z Ica“ řídila projekt osazení 500 ha půdy chřestem s tím, že bude jedinou exportní společností, která bude chřest moci vyvážet. Spolupráce s USAID probíhala hlavně v oblasti odborných konzultací pro zemědělskou výrobu a specialisté z Univerzity San Davis v Kalifornii pomohli vybrat typ plodiny vhodný pro tamní podmínky. Během následujících let se již exportovalo 70% produkce do USA.

Tento projekt inicioval ostatní farmáře, aby začali vysazovat tutéž plodinu a použili stejné technologické postupy jako farmy v oblasti Ica. Oblasti, které se připojily, byly Chíncha, Nazca a Cañete. Na proces se napojila španělská konzervářská společnost, která v oblasti postavila svou továrnu. Výnosy chřestu bílého i zeleného byly velice vysoké již od počátku a tak Peru postupně stoupalo na příčkách exportérů a předešlo Mexiku a Španělsku. Úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat a Peru poráží Čínu i Spojené státy americké výnosností této plodiny na hektar půdy, tak i v pozici na žebříčku exportérů.

3.1.5 Současná pozice Peru v obchodu s chřestem

V současnosti plocha osetá chřestem je 20 mil ha, kde je rovnoměrně vyset jak chřest bílý, tak jeho zelená odrůda. (Oblasti koncentrace výsevu viz mapa v příloze č. 1.) S rozvojem pěstování chřestu byl vytvořen obchodní klastr specializující se na tento produkt. Vzniká organizace pro podporu pěstování jako IPEH (Institut pro pěstování chřestu a zeleniny), logistické asociace a zapojila se i letiště a přístavy inovací svého

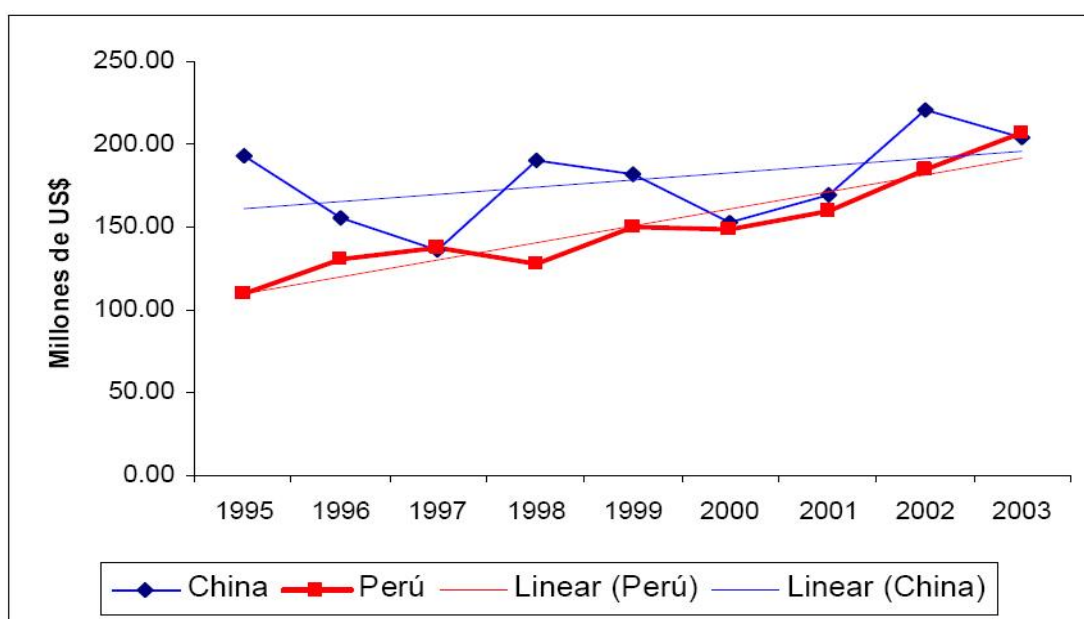
³⁴ Zdroj : *Informace o exportu chřestu* [online]. 2005

technického vybavení pro přepravu chřestu, který vyžaduje chladicí kontejnery pro zachování čerstvosti.

Po sklizení plodiny se dále zpracovává a to nejčastěji do konzerv nebo zmražením. Největší kategorii tvoří čerstvý chřest, který se jen převáží v chladících boxech a společně s konzervovanou formou tvoří 90 % celkového vývozu chřestu.

Peru je největším exportérem chřestu na světě. V roce 2003 již Peru exportovalo v chřestu 206,69 mil USD. V grafu 3-3 je vyobrazeno, jak Peru postupně dohánělo Čínu v exportech chřestu a v roce 2003, tak získalo vedoucí postavení na světovém trhu. Pro názornost jsou sezónní meziroční křivky proloženy lineárním trendem (přímkami).

Graf 3-3³⁵
Vyrovňování pozice Peru a Číny na mezinárodním trhu

3.1.6 Teritoriální distribuce exportů chřestu Peru

Mezi hlavní a odběratele čerstvého chřestu patří USA svými 73,6 %. Do Španělska se vyváží chřest konzervovaný a mražená verze je oblíbená v obou dvou zemích. Graf teritoriálního rozdělení naleznete v příloze č. 8.

³⁵ Zdroj: (PROMPEX, 2005)

3.2 Paprika³⁶

Plodina původem z Mexika, Bolívie a Peru, z rodu *Capsicum*- *Solanaceae*. V roce 2005 paprika patří k druhé nejvíce vyvážené plodině Peru. Exporty dosáhly úrovně 7,8 mil USD a v porovnání s předešlým obdobím zaznamenaly růst o 112,2 %. Hlavními trhy pro export je Španělsko (55,4 %), USA (26,5%) a Mexiko (13,2%). Paprika se používá jako přírodní pigment a dochucovadlo pokrmů. Zpracovává se v několika variantách od prášku až po verzi v olejovém nálevu, který patří na světovém trhu mezi nejžádanější. Vyniká svými stálými pigmenty a je velmi ceněným produktem pro kosmetický průmysl; výrobu pudrů a rtěnek.

V hodnotách exportů se v letech 2003 a 2004 dostává paprika mezi prvních pět nejžádanějších plodin a předbíhá dokonce i mango. Během 5 měsíců peruánská paprika vydělává 51 mil USD v roce 2004 a překonala tak světové producenty jako je Španělsko či Maďarsko, kteří bojovali s nepříznivými klimatickými podmínkami, a tím Peru nahráli pro substituování právě svými produkty. V následující tabulce je znázorněna evoluce exportů papriky mezi lety 1994 a 2005. Množství firem zabývajících se právě touto plodinou vzrostl od roku 1994 patnáctkrát (ze 7 na 104). Ze sloupce s počty zemí importujícími papriku z Peru lze vyčíst, že Peru navazuje díky kvalitě svých zemědělských výrobků stále nové obchodní kontakty.

Tabulka 3-1³⁷

Evoluce exportů papriky Peru

Rok	Počet zemí	Počet firem	Váha neto kg	Hodnota FOB USD
2005*	22	104	27,913,636	51,508,696
2004	30	103	27,543,172	50,384,660
2003	17	66	14,926,351	22,380,942
2002	13	60	15,074,609	19,421,659
2001	11	59	9,893,914	16,067,795
2000	15	40	3,368,603	5,902,349
1999	17	31	1,772,693	3,062,930
1998	14	19	606,843	1,180,720
1997	13	21	821,046	2,023,148
1996	10	16	100,829	154,371
1995	6	9	43,056	108,224
1994	4	7	58,890	101,175

³⁶ Zdroj: (Guía oficial del comercio exterior, 2005)

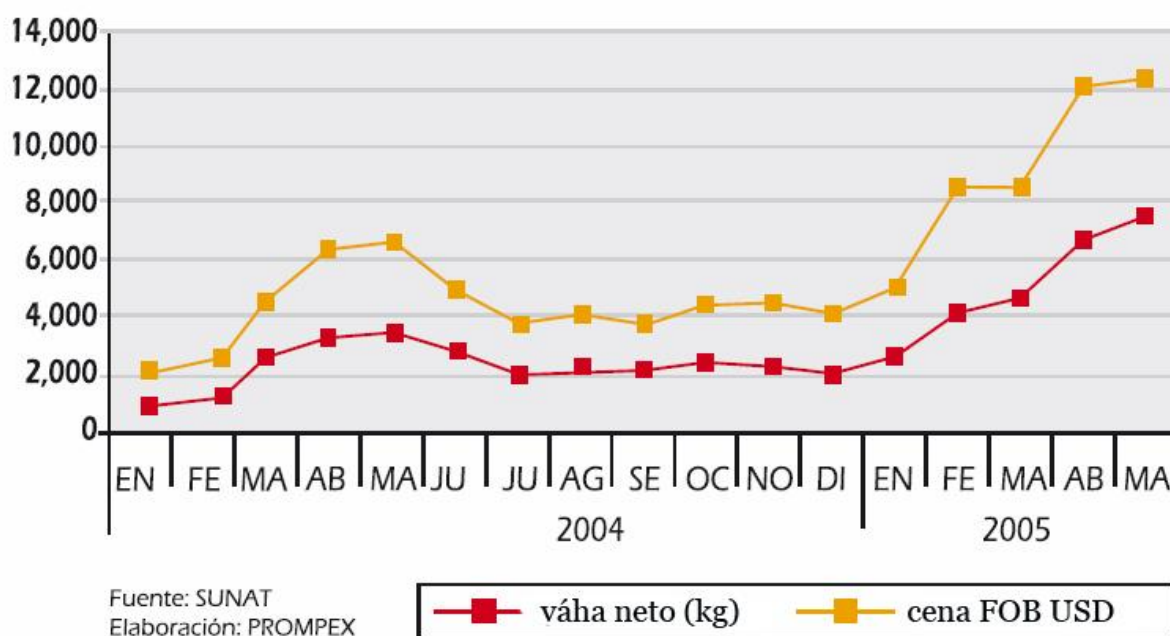
³⁷ Zdroj: (Guía oficial del comercio exterior, 2005) a *Ministerstvo zemědělství Peruánské republiky* : MINAG

Díky tomu, že paprika je sezónní plodina, která je vypěstována mezi šesti a sedmi měsíci, tak je velice oblíbená drobnými zemědělci, kteří obchodují pomocí exportních firem. Během ostatních měsíců zemědělci pěstují namísto papriky produkty určené na místní trh. Paprika si našla svou oblibu mezi místním obyvatelstvem také z důvodu vysokých výživných hodnot, konkrétně obsahu vitamínu C.

Paprika je velice přizpůsobivá plodina a tak je pěstována na pampách a v údolích u pobřeží, převážně v oblastech Piura a Tacna. Je zaseta koncem zimy, aby mohla během jara načerpat ideální sluneční svit, který z ní dělá jednu z nejkvalitnějších paprik na mezinárodním trhu. Kvalita papriky se hodnotí pomocí stupnice pro srovnávání kvality ASTA (American Spice Trade Association) na barevné škále mezi 85 a 150 body.

Na grafu 3-4 si povšimněte sezónnosti prodeje paprik, v měsících dubnu a květnu jsou prodeje na svém ročním maximu a v roce 2005 v hodnotě přesahující 12 000 USD. Tato sezónnost je připisována právě krátkému cyklu pěstování papriky. Křivky se vzájemně téměř kopírují. V místech, kde je jejich sklon odlišný, se na mezinárodním trhu mění cena papriky.

Graf 3-4³⁸
Sezónnost prodeje papriky Peru

³⁸ Zdroj: (Guía oficial del comercio exterior, 2005)

3.3 Banány³⁶

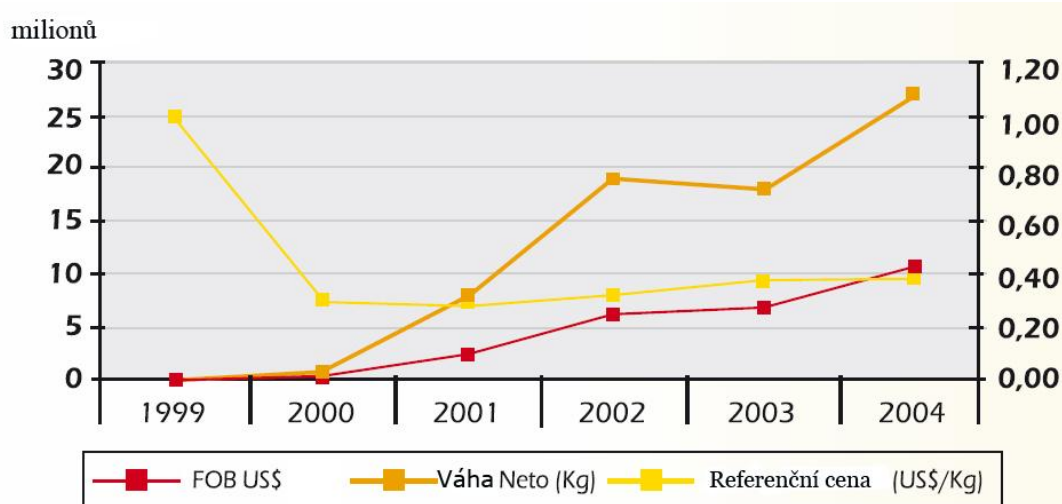
Tak náročné trhy jako je Japonsko otevřeli dveře peruánským exportérům s produktem, který dosahuje dle světových měřítek kvality těch nejvyšších příček. Pokud si v Peru nakupujete v supermarketu banány, jejich cena je tak nízká, že ať jich koupíte jakékoliv množství, nezaplatíte za ně víc než za dvoulitrovou láhev limonády. Banány mají dle mé zkušenosti sladší chuť, jsou méně moučné, také slupka je na banánech daleko tenčí. Banány prodávané na peruánském trhu dozrávají na stromech a tak se vyhnou chemické lázni, kterou absolvují, pokud jedou za moře. Patří totiž mezi plodiny, které se musejí převážet v ochranné atmosféře.

Peru se umístilo v roce 2004 na 18. místě mezi světovými exportéry banánů s hodnotou exportů přesahující 10 mil USD. Banány se pěstují v Peru ve dvou provinciích; Tumbes a Piura. Dle zdrojů Ministerstva zemědělství Peru je plocha pro pěstování banánu 2 149 ha (1 552 ha ve městě Piura a 597 ha v Tumbes). Potenciál pro setbu v těchto provinciích je kolem 4 000 ha, tedy je možné produkci banánu zdvojnásobit. Na produkci banánů se v Peru podílí přes 2700 rodin.

V mezinárodním obchodě s banány roste nabídka rychleji, než roste poptávka a na trhu se neustále objevují noví producenti. Cena banánů se kotuje v dolarech na jeden kilogram a v porovnání s rokem 1999 klesla z 1 USD na 0,4 USD v roce 2004 (viz graf 3-5). Vzhledem k oslabujícímu dolaru klesla reálná cena ještě výrazněji. Náklady na logistiku a pěstování jsou však velmi vysoké, což způsobuje pokles zisku na hektar produkce.

Graf 3-5

Vývoj exportů banánu a jejich ceny na světových trzích v letech 1999–2004

Problémem v sektoru banánů v Peru je neorganizovanost producentů, to má za následek problémy i na logistické cestě a zvyšování nákladů kvůli prodlevám. Vládní projekt Prompex podporuje Společenství malých pěstitelů banánů CEPIBO (viz zkratky) a jejich projekty pro lepší vedení obchodu s touto plodinou. Projektu se účastní 2000 rodin s farmami a společně se prezentují na mezinárodních veletrzích, jako je BIOFACH v Německu. Dále projekt umožňuje výměnu zkušeností s tímto sektorem se zahraničními firmami s delší dobou působností na trhu. Mezi úspěchy ve výměně technologických postupů patří setkání s producenty z Dominikánské republiky, kteří v sektoru pracují již přes deset let. Tato spolupráce inspirovala celý zemědělský sektor, který se tím více otevřel pro sdílení zkušeností se svými zahraničními partnery. Asociací a sdílením zkušeností si pěstitelé budují cestu k vyšším ziskům při své přímé účasti na směně. Při společném nákupu hnojiv a technologií mají jako společenství pěstitelů možnost získat nižší ceny vstupů a tím si zajistit optimálnější nákladovou strukturu své produkce.

Světoví exportéři banánů jako je Mexiko, Ekvádor nebo Dominikánská republika mají s trhem více zkušeností, přesto jsou však banány z Peru preferovaným importem Japonska. Trading companies, které dominují veškerému obchodu v japonském regionu, uvádějí jako důvod spolupráce až dvojnásobně nižší množství banánů, které během přepravy ztratí svou kvalitu. V běžné produkci je to až okolo 50 % nákladu, u peruánských banánů se škoda pohybuje pod 25 %.

Další krok, který mi byl během studia v Peru představen, je výroba produktů z banánů přímo v Peru. Připravovány mají být pasterizované džusy, pyré, sušené banány, kandované ovoce a aromatické esence. Budoucnost tohoto produktu vidím hlavně jako zdroj obživy pro obyvatelstvo v okolí Amazonky, kde na jejích březích již jde vidět, že banánové plantáže vznikají během několika málo dní. Problémem však zůstává, že obyvatelům v okolí této řeky místní vyhláška (provincie Loreto) zakazuje pěstovat plodiny dále než v pásmu 200 metrů kolem toku. Samotnou kontrolu dodržování těchto pravidel znemožňuje sezónnost stavu vody na této řece, kdy její břehy se v období dešťů rozlévají až o stovky metrů.

4 Hlavní problémy spojené se zemědělstvím³⁹

Ačkoliv Peru významně roste v zemědělské oblasti, ve srovnání s rozvojem ostatních států v regionu Latinské Ameriky má stále ještě své rezervy. V této kapitole se zaměřím na hlavní zdroje problémů při rozvoji Peru v zemědělské oblasti. Informace čerpám jak z přednášek a konferencí na univerzitě v Limě, tak z literatury univerzitního profesora Oscara G. Malcy (Universidad del Pacífico, Lima), odborníka na daný sektor peruánské ekonomiky.

Existuje mnoho překážek, které brání v integritě zemědělského sektoru uvnitř země, tak i jeho reprezentaci na mezinárodních trzích.

Jedná se především o:

- plnění mezinárodních norem o nezávadnosti potravin
- špatnou organizaci zemědělců v zemi
- zbytečné náklady při vývozu
- chybějící informace o mezinárodní poptávce a vyhodnocování exportních možností
- malá diverzifikace produktů a trhů, na které je exportováno
- nelegální praktiky ostatních zemí

4.1 Plnění mezinárodních norem o nezávadnosti potravin

Při obchodování s potravinami na světovém trhu si importér stanovuje normy pro kvalitu a zdravotní nezávadnost produktů, které na jeho území vstupují a jsou obchodovány. Pro stanovování těchto norem stát většinou sahá do vlastní legislativy a pravidla pro obchod s potravinami nastavuje na stejné hranici platné pro místní výrobce. V některých případech tak přísné normy slouží i jako necelní bariéra pro vstup zahraniční produkce z důvodu ochrany lokálních zemědělců. Ztrátu, kterou tím působí stát na neefektivním fungování mezinárodního trhu, absorbuje většinou lokální spotřebitel vyšší cenou. I tak je ochranná zemědělská politika oblíbená hlavně v Evropské unii. Pro velký celek je cílem zachovat sektor ze strategických důvodů.

K ostatním příkladům nemusíme chodit daleko od Peru, jsou zde Spojené státy americké. Normy, které zde platí pro vstup zahraničních potravin na trh, jsou hodnoceny

³⁹ (MALCA, 2004)

na mezinárodním trhu jako jedny z nejvíce přísných. Mnoho produktů se tak nemůže účastnit mezinárodní směny. Konkrétní omezení, se kterými se Peru setkalo, byla uvalena při exportu ovoce na trh USA. Na ovoci parazitovala muška, která mohla být hrozbou pro tamní producenty, kdyby se rozšířila na americké farmy. Všem zemědělcům je tedy doporučováno dodržovat přísná pravidla pro sázení, ošetřování, sklizeň a přepravu. Vyhnou se tak možným překážkám při obchodování své produkce.

Výrobcům je často vyčítáno, že se dostatečně neorientují na zahraničního zákazníka a řídí se místními zvyklostmi a interními normami. Toto samozřejmě považují za naprosto logický přístup při potřebě udržet náklady na nízké hranici u zemědělců, kteří pěstují pro lokální trh. Samotný přechod na vysoké standardy je velice nákladný, protože technologie s ním spojená je často na domácím trhu nedostupná, a je třeba jí nakoupit v zahraničí. Jedná se především o chemické přípravky a speciální přepravní boxy.

4.2 Neorganizovanost zemědělců

Není zrovna jednoduchý úkol uspořádat sektor při tak vysoké fragmentaci zemědělského majetku v zemi (viz kapitola 1.1.4). Lidé se často nacházejí na samotách, kde se starají o svá pole, k ostatním to mají daleko a o své produkci se baví pouze se svými sousedy z okolních vesnic. Peru je obrovské území plný náhorních plošin, hor, pouští a pralesů. Je zde několik velkých urbanistických částí a zbytek jsou malé vesnice roztroušené po celé oblasti. Právě obyvatelé těchto vesnic jsou největšími producenty v zemědělském odvětví. Je tedy naprosto přirozené, že zde vzniká určitá nehomogenost uvnitř sektoru. (Analogii této nevyrovnanosti nalezneme i v rozdílech ve školství.) Uspořádat tedy nabídkovou stranu v Peru je úkol, který si stanovuje každá vládní strategie zaměřená na toto téma.

Bohužel, špatná organizovanost znamená také nižší konkurenceschopnost a příjmy ze zemědělských exportů. V každém vládním dokumentu se doporučuje uspořádat zemědělce do asociací a vést farmy více tržně. Není zde však kapacita lidí na vesnicích, které by dané věci rozuměli. (Na vesnicích má vzdělání vyšší než 6 let základní školy jen 4% obyvatel.) Dochází tak ke značným ztrátám příležitostí v podobě ušlých výnosů z rozsahu, které by se samozřejmě při organizovanosti odvětví dosahovaly ve velké míře. Jedná se o klesající náklady na jednotku výstupu při zvýšení množství produkce.

Samozřejmě najdeme i úspěšné oblasti, kde se již podařilo dosáhnout na mezinárodní standardy a normy upravující obchod s potravinami. Důsledné dodržování těchto norem při práci přineslo zemědělcům s chřestem, mangem a hroznovým vínem kladné výsledky a podílejí se svými plodinami z nemalé části na mezinárodním obchodu.

4.3 Náklady při vývozu

Peru je krajina, kde se farmáři nenacházejí ve stejných podmínkách jako lidé ze států, kteří jim konkurují na trhu. Hlavním důvodem pro vysoké náklady vývozu je nekvalitní infrastruktura v Peru mimo pobřežní části (zde probíhá pobřežní dálnice Panamericana). Tyto nadbytečné výdaje u některých plodin jsou příčinou jejich neobchodovatelnosti, protože marže je tak úzká, že nepokryje tyto požadavky.

Kvalitní infrastruktura umožňuje fyzickou distribuci zboží, jak uvnitř, tak vně státu. Cílem je hotový nebo rozpracovaný produkt či plodinu dopravit z jednoho místa na světě na druhý. V tomto momentu jsou rozhodující podporou pro exportéra kvalitní silnice, splavné řeky, přístavy, funkční letiště, sklady, logistické firmy, balicí společnosti, technická asistence a další. Bez těchto základních prvků téměř nelze na mezinárodních trzích soutěžit, protože zboží se fyzicky směny nemůže účastnit.

Peru tuto nesnáz vyřešilo velice chytře. Hlavní letiště a logistické body dalo do užívání na základě koncese zahraničním firmám, které je opravují a provozují. Dále uvádí pobídky pro zahraniční investice právě v této oblasti. Z vlastní zkušenosti potvrzují, že dopravní služby jsou v Peru alespoň na úrovni České republiky. Fungují zde pravidelné linky specializující se na přepravu osob a cargo mezi městy. Nesetkal jsem se nikdy s dopravním problémem kdekoliv v Peru. Pokud je třeba se o půlnoci dopravit z jednoho místa na druhé vždy jede alespoň malá dodávka. Přepravní sektor tak funguje velice tržně a kopíruje poptávku.

Mezi dalšími problémy, se kterými se Peru setkává, patří způsob financování a zajištění peněz pro nákup vstupů. Zemědělský sektor jako takový se na příčkách bank poskytujících úvěry pohybuje hodně vysoko na škále rizika. Z tohoto důvodu jsou úroky nebo prémie za poskytnutí úvěru vysoké, a často nezvladatelné pro malé podnikatele. Změnu však mohou přinést projekty pro export, který sdruží zemědělce a společně představí bance plán produkce a vývozu.

Financování bankou však nepatří mezi jediné možnosti, kde by se potřebné zdroje daly sehnat. Projekty mohou být představeny nebankovnímu sektoru nebo samotným investorům a to jak z Peru, tak ze zahraničí. Umožnilo by se tím navázání nových obchodních vztahů, tvoření konsorcií a joint ventures. V nemalé míře by došlo i k výměně zkušeností v samotném odvětví a zvýšení důvěry investorů.

4.4 Chybějící informace

Konkrétní informace o zahraničních trzích a poptávce jsou v Peru dostupné ve velmi omezené míře, protože jsou většinou spravovány placenými databázemi. Vláda se snaží informace o exportních možnostech zpracovávat a přehledným způsobem je prezentovat na konferencích pro vývozce a na svých internetových portálech. Informace dostupné veřejnosti nedosahují takové přesnosti, která je zapotřebí pro rozhodování. Většinou nejsou zpracovány odborníky na dané téma a přicházejí se značným zpožděním.

V Peru jako na ostatních světových trzích je tok informací velice důležitou složkou ekonomiky, umožňují výrobcům identifikovat možnosti vývozu. Jejich součástí jsou např. výzkumy trhu, tendence, trendy, analýzy poptávky a zahraniční konkurence. Úkolem vládních projektů je informace přehledně zpracovávat do informačních brožur a internetových prezentací tak, aby bylo pro zemědělce snadné vybrat si mezi nejlepšími možnostmi jak se svou produkcí naložit.

4.5 Malá diverzifikace produktů a trhů

Peru se v posledních letech podařilo se specializovat na netradiční část exportovaných plodin. Výhodou oproti části tradiční je její menší citlivost na mezinárodní určování cen (jako například u kávy: viz graf 2-2, kapitola 2). Tento přístup přináší větší stabilitu a jistotu pro celé odvětví. Specializování se na určité trhy a vysoká koncentrace exportů (např. do USA) není z dlouhodobého hlediska vhodná. Ztrácí se tak možnost vytvoření obchodních kanálů pro komercializaci nových výrobků a přehled o dění na světovém trhu. „Mezi trhy se značným potenciálem patří: trh s olivovým olejem ve Venezuele, trh s pistáciovými oříšky v Brazílii a trh kiwi v Argentině.“⁴⁰

⁴⁰ Zdroj: (MALCA, 2004)

4.6 Nelegální praktiky ostatních zemí

Stejně tak jako ve Spojených státech amerických, tak i v Evropské unii se aplikuje politika dotací zemědělskému sektoru. Toto způsobuje nerovné postavení pro potencionální exportéry a narušuje tržní rovnováhu. Peru otázky řeší u Organizace pro světový obchod (OMC) a snaží se specializovat na zemědělskou výrobu, kde má strategické výhody. Dále se asociuje se státy, které se snaží řešit podobný problém a tak doufá, že jeho prosby o čestné obchodní praktiky budou po boku několika zemí vyslyšeny. Ochrana sektoru potravinářské výroby je však pro USA i EU otázkou spíše strategickou, nežli bránění se čestným obchodním praktikám. Jako signatáři mezinárodních smluv by však měli věnovat pozornost doporučením OMC a část nestrategické výroby umožnit z větší části substituovat.

5 Zákon proti bioterorismu⁴¹

12. června 2002 přišel v platnost zákon ve Spojených státech amerických (Zákon pro ochranu veřejného zdraví, připravenost a odpovědi na možný bioterorismus) nazývaný zákon proti bioterorismu. Zákon nařizuje všem institucím a částem potravinového řetězce (co vyrábí, zpracovávají, balí a skladují potraviny pro konzumaci v USA) povinnou registraci u FDA (Food and drug administration) v USA.

Povinnosti, které zákon stanovuje, se dají rozčlenit do třech kategorií.

1. norma: registrace zařízení pro zpracování potravin

Zákon požaduje, aby majitelé místních i zahraničních zařízení pro zpracovávání potravin, které se budou konzumovat v USA, se registrovali u FDA elektronickou formou nebo poštou. Registrace se netýká zařízení, které přímo dávají ke konzumaci potravinu zákazníkovi (restaurace, bary, maloobchody). Dále se netýká rybářských lodí, které se nepodílejí na zpracování ryb a slouží pouze jako lovné. Stejně tak jsou vyjmuty organizace, které jsou v USA již registrovány u Ministerstva zemědělství USA (tzv. Agriculture Department).

2. norma: speciální forma oznámení pro všechny importované potraviny

FDA si stanovilo, že je potřeba předem registrovat každou zásilku potravin, která do USA dorazí. Formulář pro registraci je velice podrobný a vyplnit všechny jeho části není snadná záležitost. Při jeho cvičném vyplňování na univerzitě v Limě jsem se setkal s těmito položkami: přesný popis všech výrobků, jejich výrobce, zpracovatelé, přepravci, země původu a přístav kam výrobek v USA dorazí. Zajímavé je, že toto oznámení je třeba podat minimálně 8 hodin před příjezdem zásilky a maximálně 5 dní před jejím odesláním.

3. norma: identifikace účastníků celého řetězce a uchovávání informací

Databáze FDA si vyhrazuje právo nakládat s informacemi, které získá z registrací pro snadnější identifikaci článků řetězce a případné dosledování nesrovnalostí. Firmy i osoby, které se podílejí na výrobě, zpracování, balení, distribuci, skladování nebo samotnému procesu importování jsou povinny vést databáze jakéhokoliv typu, které si FDA vyžádá a dát je k dispozici. Tento systém informačního toku dovolí FDA

⁴¹ Zdroj: (PROMPEX, 2005) - Mincetur

vysledovat zdroj nákazy nebo nesrovnalostí a zamezit cestu výrobkům do USA nejen producentovi, který je uveden na obalu, ale i veškerým výrobkům, které přišly do styku s částí řetězce, která by byla podezřelá z ohrožení veřejného zdraví v USA.

V Peru je organizací pověřenou těmito registracemi „Digesa“ (Dirección de Salud Ambiental – Oddělení pro veřejné zdraví).

Certifikace BASC

Mezi další požadavky USA patří kontrola obchodu s narkotiky a nebezpečnými látkami, které mohou mít s terorismem spojení. Toto zajišťuje BASC = Business Anti-Smuggling Organization (Organizace proti pašování) ve spolupráci s BCBP = Bureau of Customs and Border Protection (dříve US Customs), která je pověřena certifikací BASC. Tento certifikát je podmínkou pro vstup zboží do USA a vyžadován je nejen od exportních společností, ale i od logistických operátorů zboží převážejících.

6 Názory a zkušenosti

V Peru jsem prožil 6 měsíců. Bydlel jsem v Limě a má pracovní náplň byla stáž na Universidad del Pacífico. Věnoval jsem se studiu mezinárodního obchodu a jeho strategií. Peru jsem také procestoval a poznal rozmanitost jeho regionů. Věřím, že mé poznatky přiblíží situaci, ve které se země nachází, a svým způsobem dá odpočinout od číselných faktů, se kterými ve své studii pracuji.

V Peru je společnost polarizována díky nerovnoměrnému příjmu, přístupu ke vzdělání a soužitím několika rasových skupin. Rasové soužití zde probíhá v míru, diskriminace si však povšimneme v pracovním životě. Během výběru na manažerské pozice firem jsem se setkal se zvýhodňováním kandidátů dle jejich rasy, což demotivuje univerzitně vzdělané místní obyvatele k ucházení se o tato zaměstnání.

Celkově jako „cholo“ (mestic) to máte v Peru složitější, ať se jedná o žádost o úvěr, pohovor k zaměstnání nebo přijetí na vysokou školu. Kde je již rodina znevýhodněna nízkými příjmy, a tak si nemůže dovolit platit svým dětem univerzitu. A kolo se uzavírá. Jako bílý zde můžete v bankách občas předbíhat, obslouží váš stůl v restauraci jako první a všichni se na vás snaží usmívat. Jste všude středem pozornosti a lidé vám celkově více důvěřují. Využil jsem této své pozice pro pomoc několika místním obyvatelům.

Co se týče vzdělání, tak zde existují mimo soukromých univerzit také státní školy, které pokud jsou kvalitní, tak jsou nesmírně složité a lidé, kteří je dokončí, míří do zahraničí. Nastartování ekonomiky na lidském kapitálu je v tomto systému značně komplikované a evidentně nikdo nemá zájem situaci měnit, i když se o tom neustále píše v novinách a mluví v televizi, prakticky se nic se neděje. Chybí kvalifikovaní manažeři pro vedení procesů jako je vývoz a tak jsou přeplácani platem přesahujícím 5 000 USD. Nůžky chudých a bohatých se tímto rozevírají.

Dle mého názoru by bylo vhodné zavést společnostmi vzdělávací kurzy na konkrétní pracovní pozice a vytvořit státem podporované e-learningové prostředí pro vedení malých podniků v jazyce quechua, aymara a ve španělštině. Lidé jsou ve své podstatě velice podnikaví, doplácují však na neznalosti zákonů nebo neschopnosti dojednat obchod dále než z ruky do ruky na tržišti. V potenciál Peru mám důvěru, je třeba však se

stejně tak, jako se vláda věnuje programům pro export, věnovat obyčejným lidem a jejich podmínkám pro život.

V zemědělském sektoru lidé celý den pracují na farmách, ale vidí jen zlomek zisku, za který sotva nakoupí setbu a uživí rodinu (viz foto příloha č. 11). V případě tohoto odvětví se setkáme s vykořisťováním zemědělců obchodními řetězci, kteří odkoupí jejich produkci jen za cenu jejich variabilních nákladů, což samozřejmě znamená, že mezinárodní řetězce zde velice vydělávají a zároveň přispívají k udržení chudoby. Většina takových řetězců je z Chile, a proto mezi lidmi vzniká vůči Chilanům určitá nevraživost.

V otázkách sociálních jsem měl zkušenost s katastrofickým zemětřesením (viz foto příloha č. 5), které bylo největší v regionu za posledních 50 let. Reakce prezidenta Peru mě velice překvapila, když první dny odmítal mezinárodní nabídky lékařské pomoci s tím, že v Peru mají spoustu lékařů, kteří zraněné ošetřují. Později vyšlo najevo, že lidé čekali na ošetření i celý den, protože vláda podcenila rozsah katastrofy. Následovaly žádosti o stany, příkrývky a vodu, lidé pořádali veřejné sbírky na ulicích a na letišti již čekala mezinárodní pomoc. Čekala však na letišti déle než několik dní a distribuce do postižených oblastí byla opět velmi podceněna. Při procházce odborníky ve vládě si všimnete, že k hlavním místům se dostávají lidé, kteří umí manipulovat názory chudších vrstev obyvatelstva. To považuji za nešťastné. Jde vidět, že vláda v této zemi brzdí určité procesy, které by při kvalitním vedení země usnadnily rozvoj Peru.

Za všechny příklady bych uvedl plat senátora Peru: 16 000 PNS (peruánské nové soly) 14xročně = 224 000 PNS, což přesahuje v přepočtu 1.400.000 Kč za rok. Jeden milion čtyři sta tisíc korun českých za rok z peněz daňových poplatníků Peru na plat jednoho senátora. Průměrný plat v zemi dosahuje za měsíc asi 3.500 Kč (plat servírky na plný úvazek).

Pevně věřím v lidský potenciál této země a její hodnoty. Pokud se vedení ujmou vzdělání zkušené lidé, tak v příští dekádě můžeme být svědky obrovského ekonomického růstu. Další budoucnost vidím v zapojování se do integrace celého regionu Jižní Ameriky a následování demokratických principů moderní společnosti.

Závěr

Na postavení republiky Peru ve světovém obchodu zemědělskými produkty má vliv mnoho interních i externích faktorů. Rozvoj samotného odvětví je značně závislý na kvalitních vstupech a informacích o daných plodinách. Cenné výzkumy zabývající se pěstování plodin, novými typy osiva a způsoby ošetřování půdy neustále zlepšují jakost konečných produktů. Na zemědělský sektor je provázán také klastr firem zabývajících se zpracováním, balením a konzervováním a následná logistika a řízení procesů zahraničního obchodu. Efektivnost tohoto odvětví přímo souvisí jak s výzkumem, tak s výměnou informací po celé délce logistického řetězce. Reakce na změnu poptávky nebo světové ceny je i v rozvojových zemích dnes velice rychlá. Výměna informací o zahraniční poptávce a možnostech uplatnění produktů na světových trzích je zajištěna pomocí mnoha vládních programů.

Mezi interní faktory ovlivňující odvětví patří vzdělání na vesnicích, díky kterému se komplikuje komunikace. Zemědělec sice nakoupí hnojiva a potřebná osiva, ale protože nerozumí návodu nebo ho neumí přečíst, tak i když je hnojivo kvalitní, při nesprávném použití nevyvolá požadovaný efekt. Další vnitřní faktor je politická situace, která ovlivňuje životy lidí z venkova i měst. V Peru téměř neexistuje sociální síť, tak matka s dítětem je odkázána na své rodiče a manžela. Pokud ztratí práci, podpora v nezaměstnanosti prakticky není vyplácena, což z nemalé části je příčinou pouličních krádeží. Absence sociálního systému však utužila vzájemná rodinná pouta a není výjimkou soužití několika generací pod jednou střechou.

Ve studii jsem představil zemědělský sektor Peru, jeho strukturu a tendence se zaměřením na hlavní exportní produkty. Uvádím zde také konkrétní statistiky vývoje postavení jednotlivých produktů a strukturu trhů, na které Peru vyváží. Zaměřil jsem se na chřest, banány a papriku pro jejich výjimečné postavení na zahraničních trzích a vysokému hodnocení kvality. U chřestu jsem se věnoval i historii pěstování této plodiny a celému procesu získávání pozice Peru jako největšího exportéra světa této plodiny.

Podrobněji jsem také uvedl strukturu fragmentace zemědělského majetku, ze které plynou důsledky pro téměř všechny kapitoly, a odkazuji na ní v průběhu práce. Dále jsem zhodnotil sektor vzdělávání a poukázal na jeho přímý vztah k vedení obchodu. Studie ukazuje ucelený a nezkreslený obraz vývoje cen jednotlivých komodit na

světových trzích a rentability v zemědělském sektoru Peru. V posledních kapitolách jsem čtenářům přiblížil hlavní problematické body, na kterých Peru pracuje a které výrazně ovlivňují zemědělské odvětví. Nakonec popisuji zákon o bioterorismu v USA, který mění podmínky pro celý sektor v Peru a je jednou ze zlomových norem. Má vliv na celý řetězec vzájemně provázaných procesů vedoucích od pěstitele ke konečnému spotřebiteli.

V přílohách přikládám mapy, grafy a na přiloženém CD naleznete kompletní elektronické statistiky ve formátu xls datované k říjnu 2007. Zdrojem je *Statistický úřad republiky Peru: INEI* , dostupný z WWW: <<http://www.inei.gob.pe/>> a *Ministerstvo zemědělství Peruánské republiky: MINAG*, dostupný z WWW: <<http://www.minag.gob.pe/>>.

Bibliografie

- 1) MALCA G., Oscar. *Perfiles de productos con potencial agroexportador*. Lima, Peru : Universidad del Pacífico, 2004. 401 s. ISBN 9972-57-057-6.
- 2) CURIEL, L. Información básica del sector agropecuario, Subregión norte de América Latina y el Caribe, 1990-2001. In *Comisión económica para América Latina y el Caribe*. Mexico: CEAL, 2003.
- 3) Dirección General de Información Agraria. *Estadística Agraria Trimestral - enero-marzo 2003*. Lima, Peru, 2003.
- 4) BRIAN, Tim O. *El ejemplo del espárrago Peruano*. Lima, Peru: IICA, 2004.
- 5) Prompex - Perutrade. *Sectores Productivos*. Lima, Peru: Prompex, 2005.
- 6) PeruTrade. *Guía oficial del comercio exterior*. Lima, Peru : Prompex, 2005.
- 7) Resultados definitivos del III Cenagro . Lima, Peru : Cenagro, 1996.
- 8) Agricultura peruana 1990–2001 : Evolución y perspectiva. Lima, 2002.
- 9) ARCE DE SANCHEZ MORENO, Elliana Ramírez . *Estudio sobre la educación para la población rural en Perú*. Lima, Peru : Perutrade, 2006.
- 10) *Superintendencia nacional de administracion tributaria : SUNAT* [online]. 2007 [cit. 2007-08-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.aduanet.gob.pe/>>.
- 11) *Vládní portál dat pro zemědělství Peru* [online]. 2007 [cit. 2007-09-01]. Dostupný z WWW: <www.portalagrario.gob.pe>.
- 12) *Statistický úřad republiky Peru : INEI* [online]. 2007 [cit. 2007-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.inei.gob.pe/>>.

-
- 13) *Ministerstvo zemědělství Peruánské republiky : MINAG* [online]. 2007 [cit. 2007-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.minag.gob.pe/>>.
- 14) *Informace o exportu chřestů* [online]. 2005 [cit. 2007-09-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.infoagro.net> >.
- 15) Zastupitelský úřad ČR v Limě, Peru. *Business Info* [online]. 2007 [cit. 2007-12-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz>>.

Přílohy

Příloha č. 1

Peru se nachází v Jižní Americe. Jeho sousedy jsou Ekvádor, Kolumbie, Brazílie, Bolívie a Chile. Na západní straně ho omývá Pacifický oceán.

Zdroj: Wikipedia - PERU [online]. 2007 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW:
< <http://en.wikipedia.org/wiki/Peru> >.

Příloha č. 2

Rozdělení provincií v Peru

Zdroj: Wikipedia - PERU [online]. 2007 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW:
< <http://en.wikipedia.org/wiki/Peru> >.

Příloha č. 3

Logistická tepna spojující celé západní pobřeží Jižní Ameriky. Panamericana vede dále do Mexika a plynule se napojuje do dvou větví USA.

Zdroj: *Panamerican Highway* [online]. 2007 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW: < www.encyclopaedia.pl >.

Příloha č. 4

Dálnice Panamericana je ve velice dobrém stavu a vede celým pobřežím Peru. Patří v regionu k nejkvalitnějším logistickým cestám.

Zdroj: *Panamerican Highway* [online]. 2007 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW:
< http://www.viajeros.com/albums/diarios/4985/peru_per-_24.JPG >.

Příloha č. 5

Zemětřesení 15. 8. 2007 narušilo dálnici Panamericana v oblastech Pisco a Chincha.

foto: autor

Příloha č. 6

Dítě na cestě do školy v horské oblasti Peru (Cañon Colca).

Žena v typickém oděvu s dítětem

foto: autor

Příloha č. 7

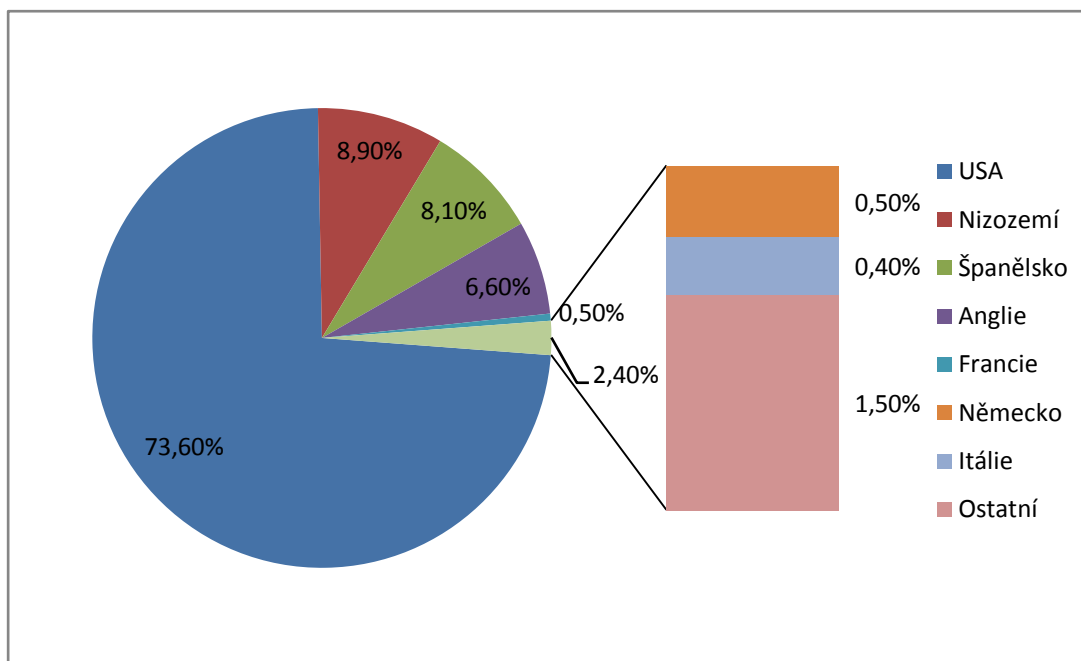
Mapa Peru: oblasti s intenzivní produkcí chřestu. La Libertad; provincie, kde počala tradice pěstování chřestu v Peru.

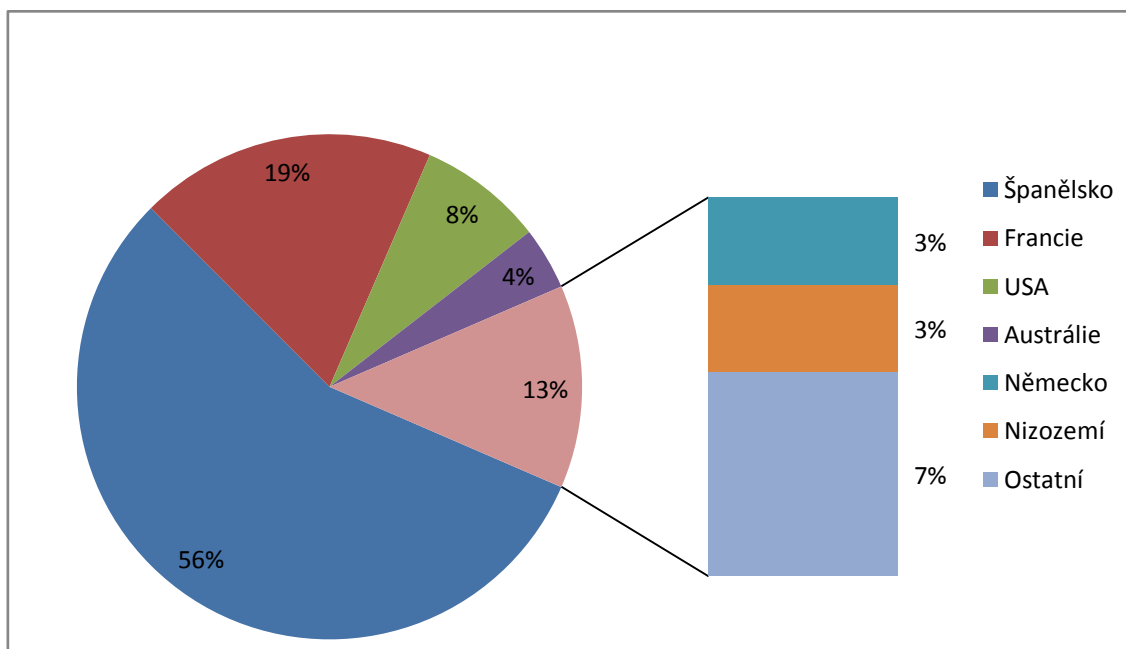
Zdroj: (Brian, 2004)

Příloha č. 8

Teritoriální struktura exportu ČERSTVÉHO chřestu z Peru

Teritoriální struktura exportu KONZERVOVANÉHO chřestu z Peru

Zdroj: data: Celní úřad Peru; zpracování: vlastní

Příloha č. 9

Exporty Peru za rok 2002 (v mil USD do zemí APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation))

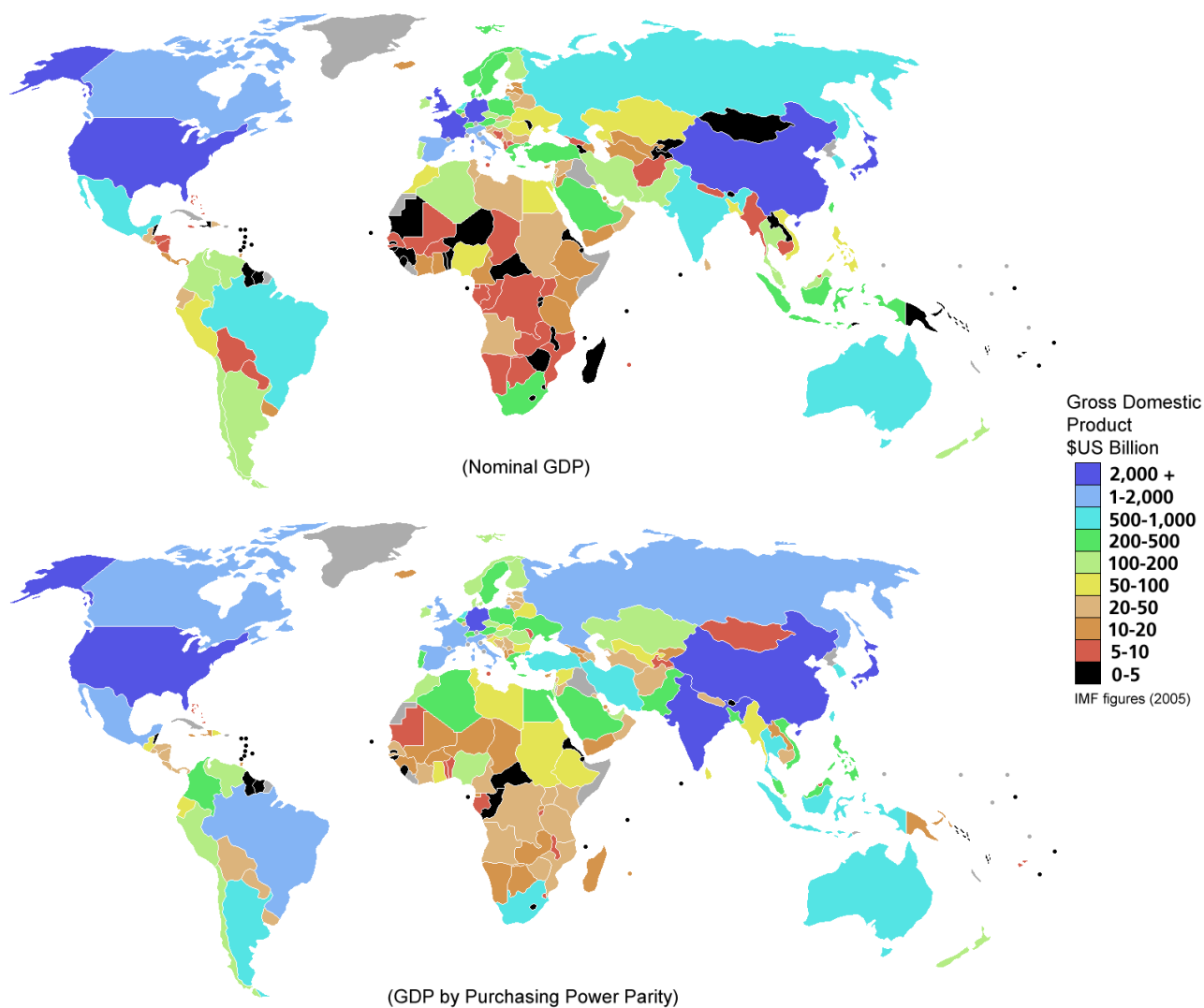
Zdroj: Aduanas, CMEXPERU

dostupné z www:

<http://www.caretas.com.pe/2003/1797/web/cartas/6-1.jpg>

Příloha č. 10

Zařazení Peru do kontextu úrovně HDP ve světě a to jak nominálního, tak dle parity kupní síly v roce 2005.

Zdroj: IMF (MMF)

dostupné z [www:](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Gdp_nominal_and_ppp_2005_world_map.PNG)

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Gdp_nominal_and_ppp_2005_world_map.PNG

Příloha č. 11

Lokální trhy se zemědělskou produkcí – druhy brambor

Lokální trhy se zemědělskou produkcí - nabídka ovoce – trh Arequipa, Peru

foto: autor

Lokální trhy se zemědělskou produkcí - nabídka zrnin

Lokální trhy se zemědělskou produkcí – olivy

foto: autor

Příloha č. 12

kontroly kvality HACCP chřestu

Skladování chřestu

Zdroj: (Brian, 2004)

Příloha č. 13

Logistická mapa Peru

Zdroj: Panorama Peru [online]. 2007 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW:
< <http://www.panorama-peru.com/eng/mapas.asp> >.